

SAOPŠTENJE

FIRST RELEASE

Molimo korisnike da prilikom upotrebe podataka obavezno navedu izvor
Users are kindly requested to mention the data source

GODINA / YEAR VI

SARAJEVO, 29.04.2014.

BROJ / NUMBER 3

INDEKS OBIMA INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE U BOSNI I HERCEGOVINI ZA MART 2014. GODINE - PRETHODNI PODACI VOLUME INDEX OF INDUSTRIAL PRODUCTION IN BOSNIA AND HERZEGOVINA MARCH 2014 - PRELIMINARY RESULTS

Indeks obima industrijske proizvodnje – ukupno

Ukupna desezonirana industrijska proizvodnja u Bosni i Hercegovini u martu 2014. u poređenju sa februarom 2014. bilježi pad za 3,0%.

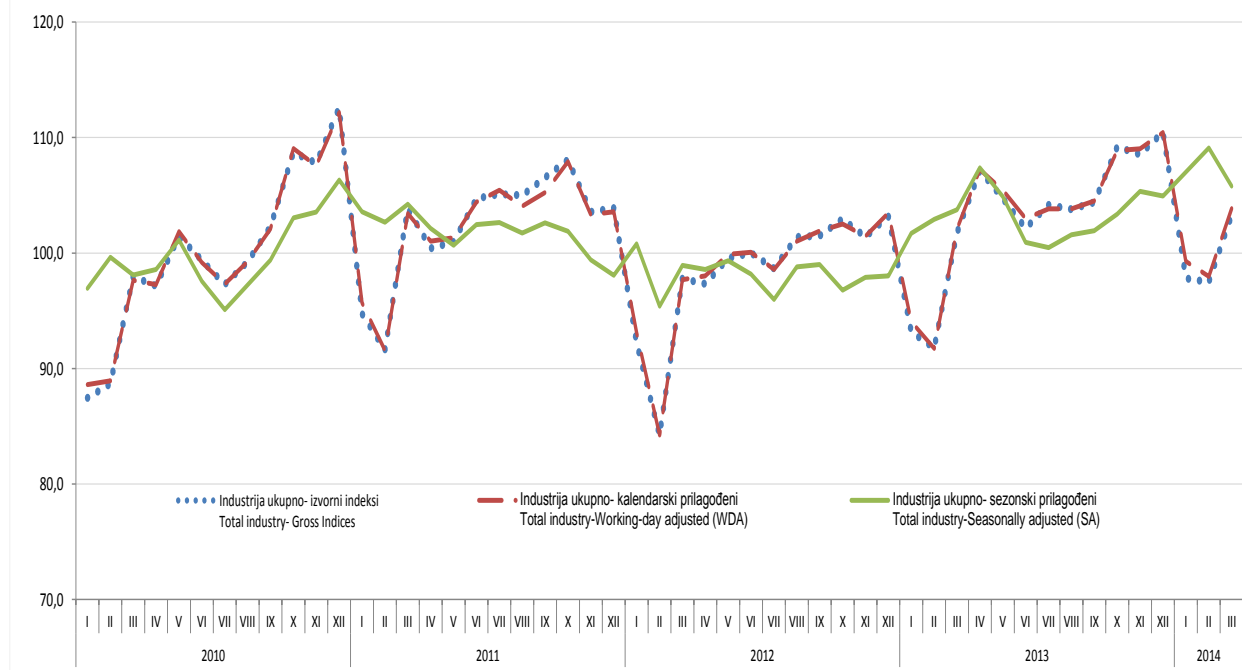
U martu 2014. u poređenju sa martom 2013. industrijska proizvodnja u Bosni i Hercegovini, kalendarski prilagođena, bilježi rast za 1,7%.

Industrial production volume index - Total

Total seasonally adjusted industrial production in Bosnia and Herzegovina in March 2014, compared to February 2014, is decreased by 3.0%.

In March 2014, compared to March 2013, industrial production in Bosnia and Herzegovina, the calendar adjusted, is increased by 1.7%.

Grafik 1. Vremenska serija industrija ukupno - izvorni, kalendarski i sezonski prilagođeni indeksi: januar 2010 - mart 2014 (2010 = 100)
Graph 1. Time series for total industry - Gross, Working-day and Seasonally Adjusted indices: January 2010 - March 2014

Indeks obima industrijske proizvodnje prema GIG agregatima

Mjesečna poređenja

U martu 2014. u odnosu na februar 2014. proizvodnja Intermedijarnih proizvoda manja je za 0,6%, Netrajnih proizvoda za široku potrošnju manja je za 1,2%, Trajnih proizvoda za široku potrošnju manja je za 7,0 %, Energije manja za 7,7%, a proizvodnja Kapitalnih proizvoda manja za 9,8%

Godišnja poređenja

U martu 2014. u odnosu na mart 2013. proizvodnja Intermedijarnih proizvoda veća za 16,0%, Kapitalnih proizvoda je veća za 8,3%, Netrajnih proizvoda za široku potrošnju veća za 6,0%, dok je proizvodnja Trajnih proizvoda za široku potrošnju manja za 12,3%, a Energije manja za 15,2%.

Indeks obima industrijske proizvodnje prema područjima KD BiH 2010 (EU NACE Rev.2)

Mjesečna poređenja

Za područja KD BiH 2010. sezonski prilagođena industrijska proizvodnja u martu 2014. u odnosu na februar 2014. bilježi pad u a Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom i plinom za 6,6%, u Vađenju ruda i kamena pad za 3,0%, a u Prerađivačkoj industriji za 2,8%.

Godišnja poređenja

U martu 2014. u odnosu na mart 2013. industrijska proizvodnja, kalendarski prilagođena, bilježi rast u Prerađivačkoj industriji za 8,9%, Vađenju ruda i kamena bilježi rast za 4,6%, dok u Proizvodnji i snabdjevanju električnom energijom i plinom zabilježen je pad za 21,5%.

Indeksi obima industrijske proizvodnje prema oblastima KD BiH 2010

Mjesečna poređenja

Posmatrano po oblastima djelatnosti (stope izračunate iz sezonski prilagođenih indeksa) u martu 2014. u odnosu na februar 2014. najveći rast zabilježen je u oblasti 18 - Štampanje i umnožavanje snimljenih zapisa (15,9%), oblasti 14 – Proizvodnja odjeće (12,6%), a u oblasti 20 - Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda (10,9%). Najveći pad industrijske proizvodnje u martu 2014. u odnosu na februar 2014. zabilježen je u oblasti 30 – Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava (81,7%), u oblasti 19 - Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda (20,0%), i u oblasti 21 – Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih preparata (19,9%).

Godišnja poređenja

Posmatrano po oblastima djelatnosti (stope izračunate iz kalendarski prilagođenih indeksa) mart 2014. u odnosu na mart 2013. najveći rast zabilježen je u oblasti 22 - Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa (46,3%), i oblasti 27 - Proizvodnja električne opreme (38,6%). Najveći pad industrijske proizvodnje u mart 2014. u odnosu na mart 2013. godine zabilježen je u oblasti 30 – Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava (70,5%) i oblasti 26 - Proizvodnja računara te elektroničkih i optičkih proizvoda (46,7%).

Graf 4. prikazuje godišnje stope promjene za period januar - mart 2014. u odnosu na isti period prethodne godine izračunate iz kalendarski prilagođenih indeksa.

Industrial production volume index, according to the MIGs

Monthly comparison

In March 2014, compared to February 2014, production of Intermediate goods decreased by 0.6%, Consumer non-durables decreased by 1.2%, Consumer durables decreased by 7.0%, Energy decreased by 7.7%, and Capital goods decreased by 9.8%.

Annual comparison

In March 2014 compared to March 2013, production of Intermediate goods increased by 16.0%, Capital goods increased by 8.3%, Consumer non-durables increased by 6.0%, while production of Consumer durables decreased by 12.3%, and Energy decreased by 15.2%.

Industrial production volume index, according to the KD BiH 2010 (EU NACE Rev.2) sections

Monthly comparison

According to KD BiH 2010, seasonally adjusted industrial production in March 2014, compared to February 2014 is decreased in Electricity and gas supply by 6.6%, Mining and quarrying decreased by 3.0% and Manufacturing decreased by 2.8%.

Annual comparison

In March 2014, compared to March 2013 calendar adjusted industrial production increased in Manufacturing by 8.9%, Mining and quarrying increased by 4.6%, while in Electricity and gas supply decreased 21.5%.

Indices of industrial production according to NACE Rev. 2 divisions

Monthly comparison

Broken down by divisions of activities (rates are calculated from seasonally adjusted indices) in March 2014, compared to February 2014, the highest growth is recorded in the following divisions: division 18 - Printing and reproduction of recorded media (15.9%), division 14 – Manufacture of wearing apparel (12.6%) and division 20 – Manufacture of chemicals and chemical products (10.9%). The largest decline in industrial production in March 2014, compared to February 2014, was recorded in the following divisions: division 30 - Manufacture of other transport equipment (81.7%), division 19 - Manufac. of coke and refined petroleum products (20.0%), 21 - Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations (19.9%).

Annual comparison

Broken down by divisions of activities (rates are calculated from calendar adjusted indices) in March 2014, compared to March 2013 the highest growth is recorded in the following divisions: division 22 - Manufacture of rubber and plastic products (46.3%) and division 27 - Manufacture of electrical equipment (38.6%). The largest decline in industrial production in March 2014, compared to March 2013 was recorded in the following divisions: division 30 - Manufacture of other transport equipment (70.5%) and division 26 - Manufacture of computer, electronic and optical products (46.7%).

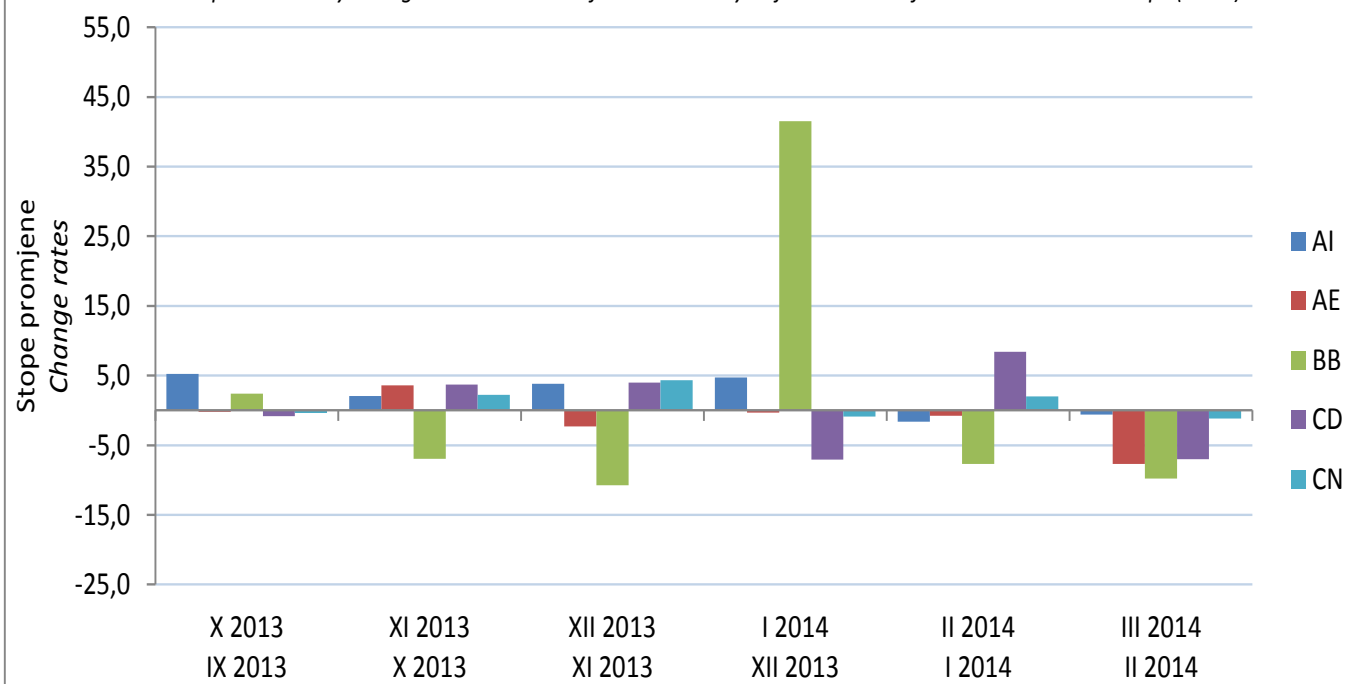
Graph 4 represents annual change rates for the period January - March 2014 compared to the same period of previous year calculated from working-day adjusted indices.

TABELA 1. MJESEČNE STOPE PROMJENA IZRAČUNATE IZ DESEZONIRANIH INDEKSA OBIMA INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE, MART 2014.

TABLE 1. MONTH-ON-MONTH GROWTH RATES CALCULATED FROM SEASONALLY ADJUSTED VOLUME INDICES ON INDUSTRIAL PRODUCTION, MARCH 2014

	X 2013 IX 2013	XI 2013 X 2013	XII 2013 XI 2013	I 2014 XII 2013	II 2014 I 2014	III 2014 II 2014	
Ukupno industrija	1,4	1,9	-0,4	2,0	2,0	-3,0	Total industry
Glavne industrijske grupe (GIG)							Main Industrial Groups (MIGs)
AI Proizvodi za međufaznu potrošnju	5,3	2,1	3,8	4,8	-1,6	-0,6	AI Intermediate goods
AE Energija	-0,2	3,6	-2,3	-0,3	-0,8	-7,7	AE Energy
BB Kapitalni proizvodi	2,4	-6,9	-10,8	41,5	-7,7	-9,8	BB Capital goods
CD Trajni proizvodi za široku potrošnju	-0,8	3,7	4,0	-7,1	8,4	-7,0	CD Consumer durables
CN Netrajni proizvodi za široku potrošnju	-0,4	2,2	4,3	-0,9	2,0	-1,2	CN Consumer non-durables
Područja i oblasti KD BiH 2010							NACE Rev.2 Sections and Divisions
B Vađenje ruda i kamena	5,3	-6,9	13,9	-6,8	0,5	-3,0	B Mining and quarrying
05 Vađenje ugljena i lignita	3,1	-7,6	13,2	-5,2	-4,5	-0,9	05 Mining of coal and lignite
07 Vađenje metalnih ruda	12,3	-13,7	-0,4	16,5	-7,2	-12,0	07 Mining of metal ores
08 Vađenje ostalih ruda i kamena	0,4	-0,8	38,3	-20,5	16,3	-13,1	08 Other mining and quarrying
C Prerađivačka industrija	1,7	3,5	-0,1	9,0	-2,2	-2,8	C Manufacturing
10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	2,7	1,2	-1,3	-0,7	2,0	-2,6	10 Manufacture of food products
11 Proizvodnja pića	-1,3	14,6	43,6	-17,5	-7,8	-6,6	11 Manufacture of beverages
12 Proizvodnja duhanskih proizvoda	14,8	-8,6	7,1	-5,1	0,9	-0,7	12 Manufacture of tobacco products
13 Proizvodnja tekstila	-1,0	2,5	0,4	0,9	0,4	1,4	13 Manufacture of textiles
14 Proizvodnja odjeće	1,9	-17,5	14,0	-11,7	-7,5	12,6	14 Manufacture of wearing apparel
15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	0,2	10,2	2,1	-6,2	3,2	3,2	15 Manufacture of leather and related products
16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; proizvodnja proizvoda od slame i pletarskih materijala	1,9	-1,7	3,2	8,6	0,7	0,1	16 Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials
17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	6,6	-0,6	1,6	8,9	-0,8	-17,4	17 Manufacture of paper and paper products
18 Štampanje i umnožavanje snimljenih zapisa	-2,9	-5,9	15,2	-22,1	11,0	15,9	18 Printing and reproduction of recorded media
19 Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	-46,8	92,3	-37,3	77,9	-10,6	-20,0	19 Manufac. of coke and refined petroleum products
20 Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	-9,7	3,9	-7,8	11,8	-6,3	10,9	20 Manufacture of chemicals and chemical products
21 Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih preparata	35,0	-1,1	-6,2	17,4	16,6	-19,9	21 Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations
22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa	-6,8	10,5	-5,4	23,7	7,8	1,0	22 Manufacture of rubber and plastic products
23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	4,4	-2,9	13,2	9,1	-0,6	-4,8	23 Manufacture of other non-metallic mineral products
24 Proizvodnja baznih metala	8,0	8,0	-3,7	11,4	-7,4	-4,3	24 Manufacture of basic metals
25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme	18,3	3,5	-7,1	-1,6	-1,0	1,5	25 Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment
26 Proizvodnja računara te elektroničkih i optičkih proizvoda	-28,8	9,2	-10,6	-74,4	26,8	-17,9	26 Manufacture of computer, electronic and optical products
27 Proizvodnja električne opreme	22,0	3,1	32,9	-25,2	-5,7	8,5	27 Manufacture of electrical equipment
28 Proizvodnja mašina i uređaja, d. n.	4,4	-3,5	-2,7	2,8	-5,1	4,3	28 Manufacture of machinery and equipment n. e. c.
29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	-13,4	3,4	-15,5	36,8	1,8	3,5	29 Manufac. of motor vehicles, trailers and semi-trailers
30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	-46,9	20,8	-7,0	46,2	110,2	-81,7	30 Manufacture of other transport equipment
31 Proizvodnja namještaja	0,0	6,7	3,3	-6,4	6,4	-4,8	31 Manufacture of furniture
32 Ostala prerađivačka industrija	-9,5	-4,2	11,9	-6,0	7,1	7,6	32 Other manufacturing
33 Popravak i instaliranje mašina i opreme	75,0	9,1	-32,4	45,4	11,6	-0,7	33 Repair and installation of machinery and equipment
D Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija (izuzev grane 35.3 - proizvodnja i snabdjevanje parom i klimatizacija)	-0,6	6,6	-9,0	0,6	4,2	-6,6	D Electricity, gas, steam and air conditioning supply (except group 35.3 - Steam and air conditioning supply)
35 Proizvodnja i snabdjevanje elekt. energijom i plinom	-0,6	6,6	-9,0	0,6	4,2	-6,6	35 Electricity and gas supply

Grafik 2. Mjesečne stope promjena izračunate iz desezoniranih indeksa za Glavne industrijske grupe (GIG)
Graph 2. Monthly change rates calculated from seasonally adjusted indices for Main Industrial Groups (MIGs)

Grafik 3. Mjesečne stope promjena izračunate iz desezoniranih indeksa za ukupnu industriju i područja djelatnosti
Graph 3. Monthly change rates calculated from seasonally adjusted indices for Total Industry and divisions

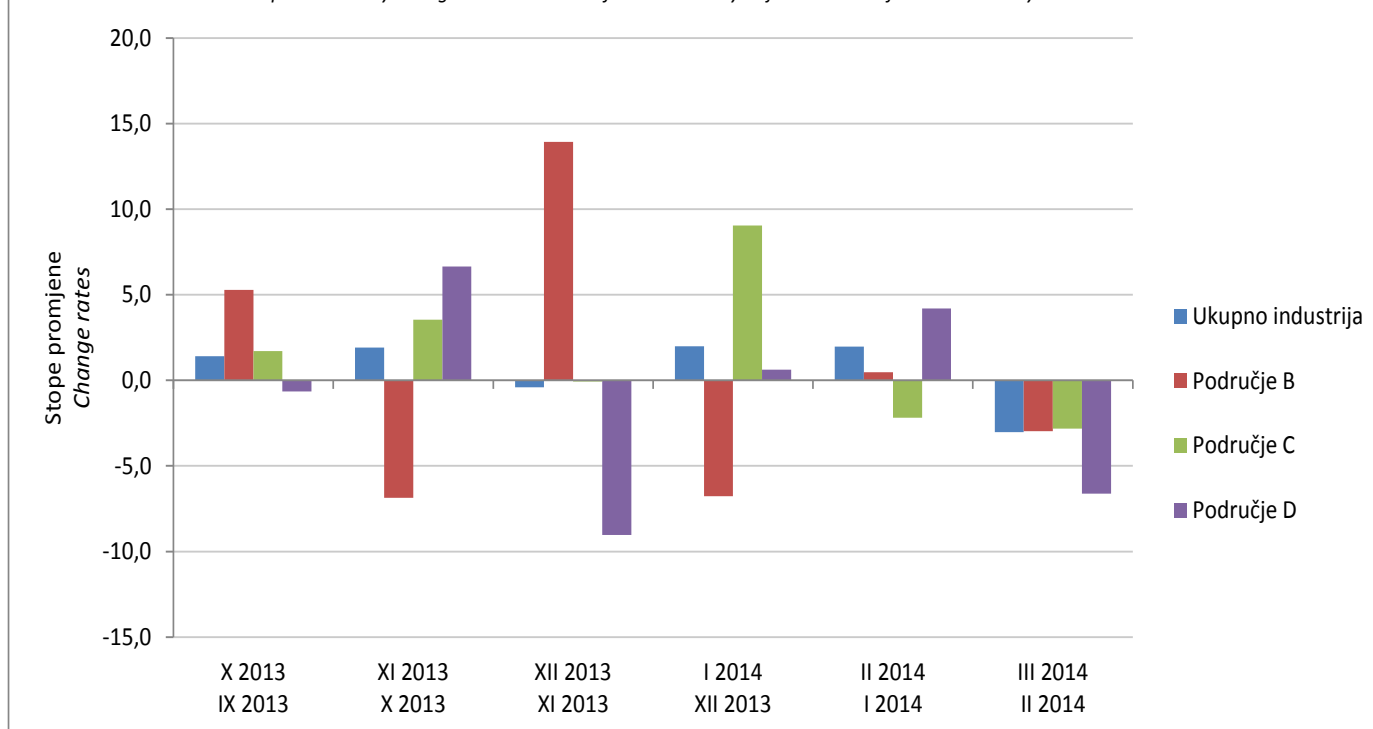

TABELA 2. GODIŠNJE STOPE PROMJENA IZRAČUNATE IZ KALENDARSKI PRILAGOĐENIH INDEKSA OBIMA INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE, MART 2014.

TABLE 2. YEAR-ON-YEAR GROW RATES CALCULATED FROM WORKING-DAY ADJUSTED VOLUME INDICES ON INDUSTRIAL PRODUCTION, MARCH 2014

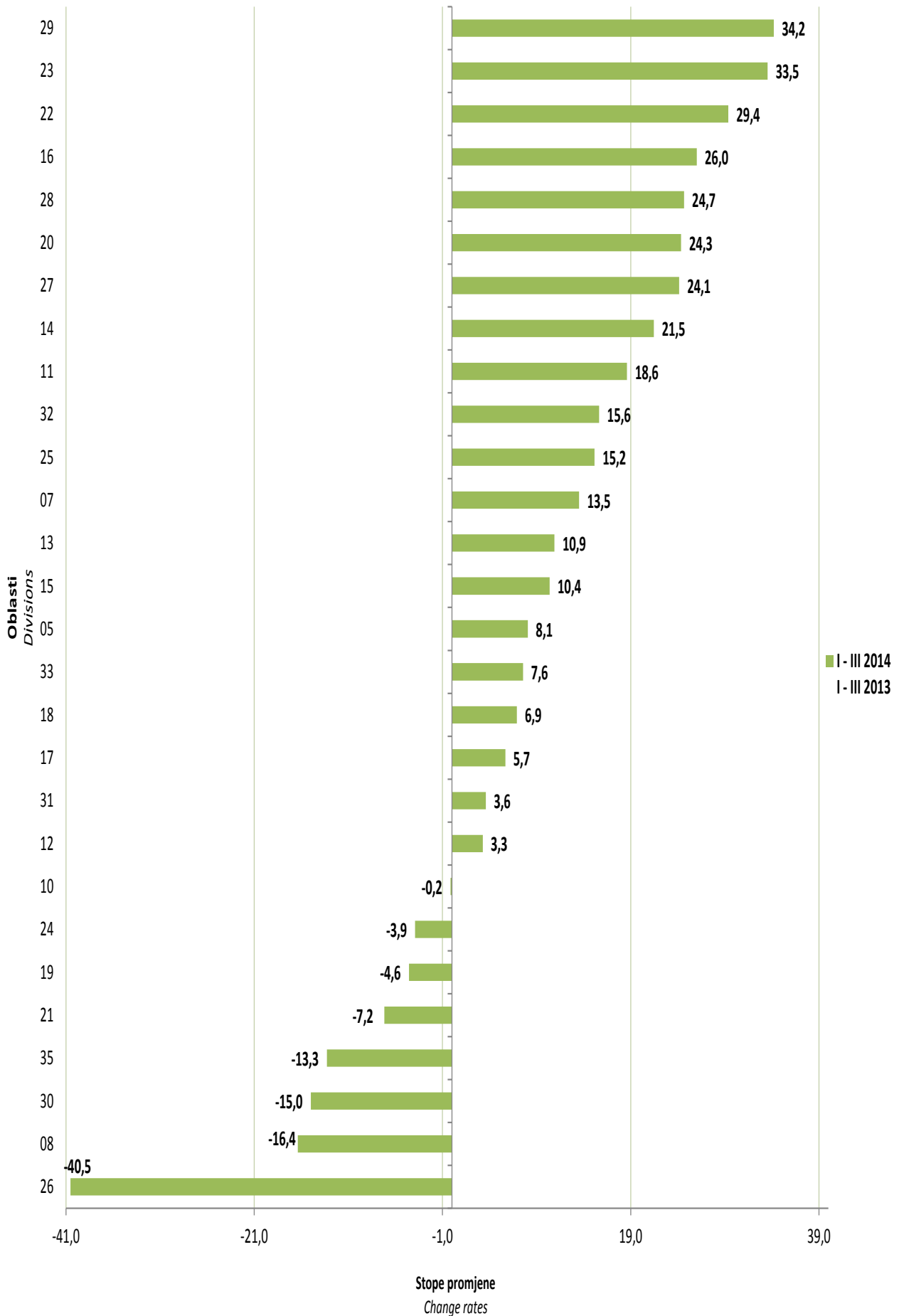
	X 2013	XI 2013	XII 2013	I 2014	II 2014	III 2014	I - III 2014	
	X 2012	XI 2012	XII 2012	I 2013	II 2013	III 2013	I - III 2013	
Ukupno industrija	6,2	7,5	6,7	5,6	6,8	1,7	4,6	Total industry
Glavne industrijske grupe (GIG)								Main Industrial Groups (MIGs)
AI Proizvodi za međufaznu potrošnju	10,8	7,5	10,9	13,1	15,6	16,0	15,0	AI Intermediate goods
AE Energija	7,9	10,7	1,0	-2,1	-4,3	-15,2	-7,3	AE Energy
BB Kapitalni proizvodi	14,2	13,9	8,2	15,9	18,1	8,3	13,9	BB Capital goods
CD Trajni proizvodi za široku potrošnju	-12,9	-2,8	5,3	17,8	13,8	-12,3	4,5	CD Consumer durables
CN Netrajni proizvodi za široku potrošnju	-9,6	-1,9	10,3	3,5	8,3	6,0	5,9	CN Consumer non-durables
Područja i oblasti KD BiH 2010								NACE Rev.2 Sections and Divisions
B Vadenje ruda i kamena	8,5	-4,9	15,3	1,3	9,3	4,6	4,9	B Mining and quarrying
05 Vadenje ugljena i lignita	11,3	-1,1	12,3	8,4	9,6	6,3	8,1	05 Mining of coal and lignite
07 Vadenje metalnih ruda	19,6	-8,3	16,3	19,0	21,8	3,4	13,5	07 Mining of metal ores
08 Vadenje ostalih ruda i kamena	-15,8	-24,5	28,8	-43,3	12,7	-9,3	-16,4	08 Other mining and quarrying
C Prerađivačka industrija	4,6	9,7	11,4	10,9	12,3	8,9	10,6	C Manufacturing
10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	5,8	4,2	4,3	-0,7	3,1	-2,4	-0,2	10 Manufacture of food products
11 Proizvodnja pića	-4,4	24,6	87,4	22,9	25,0	11,8	18,6	11 Manufacture of beverages
12 Proizvodnja duhanskih proizvoda	49,4	7,6	5,3	1,2	20,2	-4,8	3,3	12 Manufacture of tobacco products
13 Proizvodnja tekstila	4,0	4,9	7,6	6,6	6,1	20,4	10,9	13 Manufacture of textiles
14 Proizvodnja odjeće	32,7	15,0	35,8	18,5	25,6	20,8	21,5	14 Manufacture of wearing apparel
15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	14,4	13,5	21,7	-0,7	11,6	21,9	10,4	15 Manufacture of leather and related products
16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; proizvodnja proizvoda od slame i pletarskih materijala	15,3	2,5	21,9	28,2	28,1	22,7	26,0	16 Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials
17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	23,1	39,7	-4,2	4,0	11,7	1,8	5,7	17 Manufacture of paper and paper products
18 Štampanje i umnožavanje snimljenih zapisa	-7,5	-4,0	-16,0	0,1	5,7	13,9	6,9	18 Printing and reproduction of recorded media
19 Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	-35,9	47,1	47,3	4,4	-1,5	-21,5	-4,6	19 Manufact. of coke and refined petroleum products
20 Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	19,0	25,3	14,4	26,0	19,0	27,4	24,3	20 Manufacture of chemicals and chemical products
21 Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih preparata	-30,3	-12,1	-19,2	-5,7	11,1	-23,9	-7,2	21 Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations
22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa	-15,9	-0,8	-5,2	18,4	21,7	46,3	29,4	22 Manufacture of rubber and plastic products
23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	4,8	-3,7	25,4	50,8	26,0	29,2	33,5	23 Manufacture of other non-metallic mineral products
24 Proizvodnja baznih metala	-8,7	4,3	-7,1	5,9	-0,9	-14,6	-3,9	24 Manufacture of basic metals
25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme	36,8	29,7	35,0	3,7	20,7	21,1	15,2	25 Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment
26 Proizvodnja računara te elektroničkih i optičkih proizvoda	33,7	11,2	1,9	-25,5	-44,1	-46,7	-40,5	26 Manufacture of computer, electronic and optical products
27 Proizvodnja električne opreme	13,5	42,6	140,3	20,3	13,3	38,6	24,1	27 Manufacture of electrical equipment
28 Proizvodnja mašina i uređaja, d. n.	32,2	44,0	40,2	35,4	8,4	33,6	24,7	28 Manufacture of machinery and equipment n. e. c.
29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	37,5	11,5	5,7	33,7	40,3	29,2	34,2	29 Manufact. of motor vehicles, trailers and semi-trailers
30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	-67,2	-50,7	-53,8	2,0	40,8	-70,5	-15,0	30 Manufacture of other transport equipment
31 Proizvodnja namještaja	-2,9	3,0	9,2	16,2	12,1	-12,3	3,6	31 Manufacture of furniture
32 Ostala prerađivačka industrija	6,4	16,3	29,1	32,0	5,0	14,2	15,6	32 Other manufacturing
33 Popravak i instaliranje mašina i opreme	72,6	70,2	-42,2	-1,3	4,6	17,3	7,6	33 Repair and installation of machinery and equipment
D Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija (izuzev grane 35.3 - proizvodnja i snabdjevanje parom i klimatizacija)	7,8	13,3	-6,9	-7,6	-10,2	-21,5	-13,3	D Electricity, gas, steam and air conditioning supply (except group 35.3 - Steam and air conditioning supply)
35 Proizvodnja i snabdjevanje elekt. energijom i plinom	7,8	13,3	-6,9	-7,6	-10,2	-21,5	-13,3	35 Electricity and gas supply

TABELA 3. IZVORNI INDEKSI OBIMA INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE - UKUPNO, PREMA GIG, PODRUČJIMA I OBLASTIMA KD BIH 2010 (NACE Rev.2), MART 2014.

TABLE 3. GROSS VOLUME INDICES ON INDUSTRIAL PRODUCTION - TOTAL, PER MIGs AND KD BIH 2010 (NACE Rev.2) SECTIONS AND DIVISIONS, MARCH 2014

	Struktura Structure	III 2014 Ø 2013	III 2014 III 2013	I - III 2014 I - III 2013	
Ukupno industrija	100,00	99,8	101,5	104,1	Total industry
Glavne industrijske grupe (GIG)					Main Industrial Groups (MIGs)
AI Proizvodi za međufaznu potrošnju	30,31	106,5	115,5	114,3	AI Intermediate goods
AE Energija	32,65	94,6	84,7	92,7	AE Energy
BB Kapitalni proizvodi	9,82	102,3	120,2	117,8	BB Capital goods
CD Trajni proizvodi za široku potrošnju	2,45	104,7	89,3	104,5	CD Consumer durables
CN Netrajni proizvodi za široku potrošnju	24,77	97,0	105,4	105,4	CN Consumer non-durables
Područja i oblasti KD BiH 2010					NACE Rev.2 Sections and Divisions
B Vađenje ruda i kamena	11,55	97,1	105,8	105,7	B Mining and quarrying
05 Vađenje ugljena i lignita	8,13	102,8	109,6	109,6	05 Mining of coal and lignite
07 Vađenje metalnih ruda	1,97	95,4	103,4	113,5	07 Mining of metal ores
08 Vađenje ostalih ruda i kamena	1,45	66,7	90,6	84,5	08 Other mining and quarrying
C Prerađivačka industrija	65,85	101,3	109,8	110,5	C Manufacturing
10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	10,64	94,6	98,8	99,6	10 Manufacture of food products
11 Proizvodnja pića	3,87	95,5	111,4	118,1	11 Manufacture of beverages
12 Proizvodnja duhanskih proizvoda	0,71	76,7	80,4	97,4	12 Manufacture of tobacco products
13 Proizvodnja tekstila	2,13	106,0	120,0	109,4	13 Manufacture of textiles
14 Proizvodnja odjeće	2,32	95,5	120,8	121,8	14 Manufacture of wearing apparel
15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	3,20	112,6	121,1	110,1	15 Manufacture of leather and related products
16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; proizvodnja proizvoda od slame i pletarskih materijala	3,93	110,8	122,2	125,3	16 Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials
17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	2,21	92,6	105,3	106,9	17 Manufacture of paper and paper products
18 Štampanje i umnožavanje snimljenih zapisa	1,25	109,4	112,8	106,1	18 Printing and reproduction of recorded media
19 Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	1,92	33,1	38,1	83,4	19 Manufac. of coke and refined petroleum products
20 Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	2,63	114,1	130,3	124,2	20 Manufacture of chemicals and chemical products
21 Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih preparata	1,30	88,0	80,2	94,9	21 Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations
22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa	2,89	126,8	147,9	127,3	22 Manufacture of rubber and plastic products
23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	3,35	96,7	134,8	139,2	23 Manufacture of other non-metallic mineral products
24 Proizvodnja baznih metala	5,47	95,7	84,1	94,3	24 Manufacture of basic metals
25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme	7,00	108,8	126,1	119,4	25 Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment
26 Proizvodnja računara te elektroničkih i optičkih proizvoda	0,30	70,0	101,8	103,3	26 Manufacture of computer, electronic and optical products
27 Proizvodnja električne opreme	1,52	108,0	139,1	122,9	27 Manufacture of electrical equipment
28 Proizvodnja mašina i uređaja, d. n.	2,93	99,3	132,4	124,1	28 Manufacture of machinery and equipment n. e. c.
29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	2,38	128,8	128,3	133,2	29 Manufac. of motor vehicles, trailers and semi-trailers
30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	0,04	44,0	39,5	88,3	30 Manufacture of other transport equipment
31 Proizvodnja namještaja	2,23	105,7	89,7	104,2	31 Manufacture of furniture
32 Ostala prerađivačka industrija	0,59	89,4	105,6	99,7	32 Other manufacturing
33 Popravak i instaliranje mašina i opreme	1,04	121,0	115,4	107,1	33 Repair and installation of machinery and equipment
D Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija (izuzev grane 35.3 - proizvodnja i snabdjevanje parom i klimatizacija)	22,60	96,8	78,5	86,7	D Electricity, gas, steam and air conditioning supply (except group 35.3 - Steam and air conditioning supply)
35 Proizvodnja i snabdjevanje elekt. energijom i plinom	22,60	96,8	78,5	86,7	35 Electricity and gas supply

Grafik 4. Godišnje stope promjene industrijske proizvodnje iz kalendarski prilagođenih indeksa, I - III 2014/I - III 2013
 Graph 4. Year-on-year change rates of industrial production from working-day adjusted indices, I - III 2014/I - III 2013

METODOLOŠKA OBJAŠNENJA

Počevši sa saopštenjem za mart 2013. promijenjen je koncept objavljivanja rezultata indeksa industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini. Agencija za statistiku BiH i entitetski zavodi za statistiku su uskladili prezentaciju i interpretaciju indeksa industrijske proizvodnje s onom koja je propisana EU uredbama o kratkoročnim poslovnim statistikama i preporukama Eurostata o publikovanju indeksa industrijske proizvodnje. Uredbe i preporuke su namijenjene državama članicama EU, kao i zemljama koje su u procesu pridruživanja, a u cilju harmonizovanog izračunavanja i prezentiranja ovog pokazatelja.

Stoga su svi rezultati indeksa industrijske proizvodnje (industrija ukupno, agregati po industrijskim djelatnostima i specijalni GIG agregati) u saopštenju tabelarno prezentirani u tri oblika:

- Desezonirani pokazatelji
- Kalendarski prilagođeni pokazatelji
- Izvorni indeksi industrijske proizvodnje

U skladu sa pomenutim preporukama, indeks industrijska proizvodnje se tumači:

- Mjesečnom stopom rasta izračunatom iz desezoniranih indeksa
- Godišnjom stopom rasta izračunatom iz kalendarski prilagođenih indeksa

Iz tog razloga komentari dati na samom saopštenju ne uključuju komentare za Izvorne indekse.

Izvorni indeksi u saopštenju se prikazuju tabelarno na način na koji su prikazivani u dosadašnjim saopštenjima radi održavanja dosljednosti prema prethodno objavljenim serijama. Spomenuti koncept indeksa zadržat će se u saopštenju u dužem prelaznom periodu isključivo radi korisnika podataka koji su navikli na takav način prezentiranja indeksa industrijske proizvodnje, a koji se nije mijenjao dugi niz godina.

Usklađivanje sa statističkim konceptima EU i način prezentacije podataka će omogućiti domaćim i ostalim korisnicima neposredno poređenje podataka za Bosnu i Hercegovinu sa podacima drugih zemalja koje publikuje Eurostat na internetskim stranicama: <http://ec.europa.eu/eurostat> i <http://ec.europa.eu/eurostat/euroindicators>. Agencija za statistiku indekse industrijske proizvodnje u Eurostat dostavlja od aprila 2013.

Metod računanja i bazna godina

Indeksi industrijske proizvodnje izračunavaju se korištenjem Laspeyresove formule. Nova bazna godina za koju je utvrđen sistem pondera u BiH je 2010. i primjenjuje se u obračunu indeksa od februara 2013. EU Uredbom (EC) No 472/2008 propisana je primjena bazne 2010 godine od februara 2013. u zemljama EU. Koncepti, definicije i metodologija koji se koriste za izračunavanje indeksa industrijske proizvodnje su usklađeni sa EU propisima u domenu kratkoročnih statistika (EU STS - Short Term Statistics).

Osnovne informacije o indeksu industrijske proizvodnje i kratka metodologija izračuna prikazane su u publikaciji "Bosna i Hercegovina – Indeks industrijske proizvodnje (2013)" koja je dostupna na web stranici Agencije za statistiku BiH: <http://www.bhas.ba> u sekciji industrija. Rad na izmjenama i dopunama ranije publikovanog dokumenta "Metodološko uputstvo za obračun indeksa industrijske proizvodnje – (MD 09)"

NOTES ON METHODOLOGY

Starting with the Press Release for April 2013, the concept of publishing the results of the industrial production index in Bosnia and Herzegovina is changed. Agency for Statistics of BiH and entity institutes for statistics harmonized the presentation and interpretation of the industrial production index to EU Regulations on Short-Term Statistics and Eurostat's Recommendations on publishing the industrial production index. Regulations and Recommendations are intended for EU member states, as well as countries that are in the process of accession, for the purpose of harmonized calculating and presenting of this indicator.

Therefore, all the results of the industrial production index (total industry, aggregates by industrial activities and special MIG aggregates) are presented in a press release tables in three forms:

- *Seasonally adjusted indicators*
- *Working-day adjusted indicators*
- *Original (gross) production indices*

In accordance with the Recommendations, the industrial production index is commented by:

- *Monthly growth rates calculated from seasonally adjusted indices*
- *Annual growth rate calculated from working-day adjusted indices*

For this reason, comments given to the press release do not include comments on original indices.

In the press release, the original (gross) indices are presented in tables (in the same manner as they were presented in the former press releases) in order to maintain consistency with the previously published series. The mentioned index concept will be retained in press releases for a longer transition period, solely for data users who are accustomed to this way of presenting the industrial production index, which has not been changed for many years.

Harmonization with the EU statistical concepts and the manner of presenting the data to domestic and other users will allow direct comparison of the data for Bosnia and Herzegovina with the data of other countries which were published on the Eurostat websites: <http://ec.europa.eu/eurostat> and <http://ec.europa.eu/eurostat/euroindicators>. Agency for Statistics of BiH delivers industrial production index to Eurostat since April 2013.

Calculation method and base year

Industrial production indices are calculated using the Laspeyres formula. The new base year, for which the weighting system is established in BiH, is 2010 and it is used in calculation of indices since February 2013. EU Regulation (EC) No 472/2008 stipulates the use of base year 2010 from February 2013 in EU countries. Concepts, definitions and methodology used for calculating the industrial production index are harmonized with EU Regulations in the field of EU STS - Short Term Statistics.

The basic information on BiH industrial production index and short methodology are presented in the publication "Bosnia and Herzegovina - The industrial production index (2013)", which is available on the website of the Agency for Statistics of BiH: <http://www.bhas.ba> in Industry section. Work on the amendments to the existing document "Methodological guidelines for the calculation of the industrial production index - (MD 09)" is in

je u toku.

Standardi i klasifikacije

Za prikupljanje podataka, izračunavanje indeksa i objavljivanje rezultata industrijske proizvodnje od februara 2013. koriste se novi standardi: BiH klasifikacija djelatnosti KD BiH 2010 (bazirana na EU NACE Rev.2.) i BiH nomenklatura industrijskih proizvoda NIP BiH 2010 (bazirana na EU PRODCOM listi 2010).

Prikupljanje podataka

Federalni zavod za statistiku FBiH (FZS FBiH), Republički zavod za statistiku RS (RZS RS) i Ekspozitura Agencije za statistiku BiH u Brčko Distriktu (EBD) provode mjesečno istraživanje industrijske proizvodnje na područjima njihove odgovornosti koristeći zajednički upitnik (IND-1) i usaglašeno uputstvo za popunjavanje. Kroz ovo istraživanje prikupljaju se podaci o obimu proizvodnje na nivou pojedinačnog proizvoda, definisanog u NIP BiH 2010. Statističke institucije vrše ulaznu kontrolu i editovanje ulaznih podataka koje koriste za računanje indeksa i dostavljaju podatke Agenciji. Agencija izračunava i objavljuje indekse za nivo BiH i za Brčko Distrikt.

Rokovi dostavljanja prvih (preliminarnih) podataka BHAS-u su:

- FZS FBiH - do 17. u mjesecu za prethodni mjesec
- RZS RS - do 19. u mjesecu za prethodni mjesec
- EBD - do 18. u mjesecu za prethodni mjesec

Rok za dostavljanje revidiranih podataka je mjesec dana nakon roka za preliminarne podatke. Podaci za februar dostavljaju se sa nekoliko dana zakašnjenja zbog neophodnih godišnjih preračunavanja podataka.

Obuhvat mjesečnog istraživanja po ekonomskim djelatnostima

Indeks obima industrijske proizvodnje (IPI) obuhvata djelatnosti koje su razvrstane u sljedeća područja KD BiH 2010:

- B - Vađenje ruda i kamena
- C - Prerađivačka industrija
- D - Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom i plinom

Saglasno EU STS propisu br. 1165/98 i 1893/2006 sljedeće djelatnosti ne ulaze u obračun indeksa industrijske proizvodnje:

- Oblast 36 - Sakupljanje, prečišćavanje i snabdjevanje vodom
- Grana 35.3 - Proizvodnja i snabdijevanje parom i klimatizacija

Agregati glavnih industrijskih grupa (GIG)

Indeksi za GIG agregate izračunavaju se na istim metodom kao i indeksi po djelatnostima, samo se proizvodi grupišu prema pretežnoj upotrebi proizvoda unutar oblasti i grane djelatnosti iz klasifikacije KD BiH 2010 (EU NACE Rev.2). Za izračunavanje indeksa za GIG agregate (EU MIGs) primjenjuju se nove definicije radi usklađivanja sa statističkim standardima EU.

- **AI - Proizvodi za međufaznu potrošnju:** oblasti i grane KD BiH 2010: 07 – 09, 10.6, 10.9, 13.1 – 13.3, 16, 17, 20.1 – 20.3, 20.5, 20.6, 22 – 24, 25.5 – 25.7, 25.9, 26.1, 26.8, 27.1 – 27.4 i 27.9
- **AE - Energija:** oblasti KD BiH 2010: 05, 06, 19 i 35 (isključujući 35.3)

progress.

Standards and Classifications

For data collecting, calculating and publishing the results of the industrial production index from February 2013, new standards are used: BiH Classification of Activities KD BiH 2010 (based on the EU NACE Rev. 2.) and BiH Nomenclature of Industrial Products NIP BiH 2010 (based on the EU PRODCOM list 2010).

Data collection

Institute for Statistics of Federation of BiH (FZS FBiH), Institute for Statistics of Republika Srpska (RZS RS) and the Agency for Statistics of BiH Branch office in Brcko District (EBD) conduct monthly survey on industrial production in their competence areas using a common questionnaire (IND-1), as well as unified Instruction for filling in the questionnaire. Through this survey, data are collected on the production volume at the level of individual products, as defined by NIP BiH 2010. Statistical institutes perform input control and editing of input data and use it to calculate the indices and submit data to the Agency. The Agency calculates and publishes indices for BiH and Brcko District.

The deadlines for submitting the preliminary data to the BHAS:

- FZS FBiH - by the 17th in a month for the previous month
- RZS RS - by the 19th in a month for the previous month
- EBD - by the 18th in a month for the previous month

The deadline for submitting the revised data is one month after the deadline for submitting the preliminary data. Data for February are delivered with a few days of delay because of the necessary annual recalculations of the data.

Coverage of monthly survey by economic activities

Industrial production index (IPI) covers activities classified into the following sections of the KD BiH 2010:

- B - Mining and quarrying
- C - Manufacturing
- D - Electricity and gas supply

In line with EU STS Regulation No. 1165/98 and 1893/2006, the following activities are excluded from the industrial production index calculation:

- Division 36 - Water collection, treatment and supply
- Group 35.3 - Steam and air conditioning supply

Main Industrial Grouping (MIGs) aggregates

Indices for MIG aggregates are calculated by the same method as the indices by activities save for the fact that the products are grouped according to the predominant use of the products within the division and groups of KD BiH 2010 (EU NACE Rev. 2). To calculate the index for MIG aggregates, new definitions are applied with aim of harmonization with the EU statistical standards.

- **AI - Intermediate goods:** the KD BiH 2010 divisions and groups: 07 – 09, 10.6, 10.9, 13.1 – 13.3, 16, 17, 20.1 – 20.3, 20.5, 20.6, 22 – 24, 25.5 – 25.7, 25.9, 26.1, 26.8, 27.1 – 27.4 and 27.9
- **AE - Energy:** the KD BiH 2010 divisions: 05, 06, 19 and 35 (exl. 35.3)

- **BB - Kapitalni proizvodi:** oblasti i grane KD BiH 2010: 25.1 – 25.4, 26.2, 26.3, 26.5, 26.6, 28, 29, 30.1 – 30.4, 32.5 i 33
- **CD - Trajni proizvodi za široku potrošnju:** oblasti i grane KD BiH 2010: 26.4, 26.7, 27.5, 30.9, 31, 32.1 i 32.2
- **CN - Netrajni proizvodi za široku potrošnju:** oblasti i grane KD BiH 2010: 10.1 – 10.5, 10.7, 10.8, 11, 12, 13.9, 14, 15, 18, 20.4, 21, 32.3, 32.4 i 32.9
- **BB - Capital goods:** the KD BiH 2010 divisions and groups: 25.1 – 25.4, 26.2, 26.3, 26.5, 26.6, 28, 29, 30.1 – 30.4, 32.5 and 33
- **CD - Consumer durables:** the KD BiH 2010 divisions and groups: 26.4, 26.7, 27.5, 30.9, 31, 32.1 and 32.2
- **CN - Consumer non-durables:** the KD BiH 2010 divisions and groups: 10.1 – 10.5, 10.7, 10.8, 11, 12, 13.9, 14, 15, 18, 20.4, 21, 32.3, 32.4 and 32.9

Prikazivanje serija indeksa

U skladu sa preporukama Eurostata, desezoniranje i kalendarsko prilagođavanje se vrši metodom TRAMO-SEATS u DEMETRA okruženju na mjesečnoj seriji izvornih indeksa industrijske proizvodnje. Produžavanje serije indeksa dodavanjem novih mjesečnih zapažanja za svaki idući mjesec može, zbog karakteristika primijenjene metode, prouzrokovati ispravke već objavljenih desezoniranih i kalendarski prilagođenih indeksa za nekoliko mjeseci unazad.

Desezonirani indeksi

Pojam desezonirani indeksi podrazumijeva da su podaci prilagođeni za sezonu i kalendarske dane. U skladu s preporukama Eurostata podaci koji se upoređuju s podacima od prethodnog mjeseca (mjesečno poređenje prema terminologiji i praksi Eurostata) prezentiraju se u desezoniranom obliku indeksa industrijske proizvodnje ili iz njih izračunanih stopa rasta.

Kalendarski prilagođeni indeksi

Pojam kalendarski prilagođeni indeksi podrazumijeva da su podaci prilagođeni za uticaj kalendarskih i radnih dana. U skladu s preporukama Eurostata podaci koji se upoređuju s podacima od istog perioda prethodne godine (godišnje poređenje prema terminologiji i praksi Eurostata) prezentiraju se u kalendarski prilagođenom obliku indeksa industrijske proizvodnje ili iz njih izračunanih stopa rasta.

Indices series presentation

In accordance with the Eurostat's Recommendations, seasonal adjustment and working-day adjustment has been done by using the TRAMO-SEATS method in DEMETRA environment on the monthly series of original industrial production indices. Extending indices series by adding new monthly observations for each month could, because of the applied method characteristics, cause subsequent corrections of already published seasonally and working-day adjusted indices for several months backwards.

Seasonally adjusted indices

The term seasonally adjusted indices indicates that the data are adjusted for both seasonal and working-day effects. In line with the Eurostat's Recommendations, data that are compared with the data from the previous month (monthly comparison with Eurostat terminology and practices) are presented in a seasonally adjusted form of industrial production indices or their growth rates.

Working-day adjusted indices

The term working-day adjusted indices indicate that the data are adjusted only for working-day effects. In line with the Eurostat's Recommendations, data that are compared with data from the same period of the previous year (the annual comparison by Eurostat terminology and practices) are presented in a working-day adjusted form of industrial production indices or in their growth rates.

Izdaje i štampa Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, 71000 Sarajevo, Zelenih beretki 26

Published and printed by the Agency for Statistics of Bosnia and Herzegovina, 71000 Sarajevo, Zelenih beretki 26

Telefon/Phone: +387 (33) 220 626 * Telefaks /Telefax: +387 (33) 220 622

Elektronska pošta/E-mail: bhas@bhas.ba * Internet stranica Web site: <http://www.bhas.ba>

Odgovara direktor Zdenko Milinović

Person responsible: Zdenko Milinović, Director General

Saopštenje priredili: Nataša Lučić, Fahir Kanlić, Belma Mesihović i Radomir Mutabdžija

Prepared by: Ms. Nataša Lučić, Mr. Fahir Kanlić, Ms. Belma Mesihović i Mr. Radomir Mutabdžija

Štampa: 30 primjeraka

30 copies printed

Podaci iz ovog saopštenja objavljuju se i na internetu

First Release data are also published on the Internet